

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”

"Aprob"

Directorul Centrului de Excelență în
Educație Artistică „Ștefan Neaga”,

Dr. Perju Gheorghe

" 31 " *octombrie* 2018

Curriculumul disciplinar

F.07.O.008 Solfegii. Armonia I

Specialitatea

21510 Canto

Calificarea

265213 Artist vocalist

Chișinău, 2018

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autori:

Butucel Zinona, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”

Rusu Angela, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”

Aprobat de:

Consiliul metodic-științific al Centrului de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Director
Gheorghe Perju

Recenzenți

1. **Ivancenco Valentina**, profesor, GDS, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”;
2. **Manoila Iana**, profesor, grad didactic unu, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	5
III. Competențele profesionale specifice modulului	5
IV. Administrarea modulului	5
V. Unitățile de învățare	6
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	7
VII. Studiu individual ghidat de profesor.....	7
VIII. Lucrările practice recomandate	8
IX. Sugestii metodologice	8
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	9
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	13
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	13

I. Preliminarii

Statutul Curriculumului. Curriculumul disciplinar *Solfegii. Armonia I* este document normativ și un instrument didactic pentru pregătirea specialiștilor în domeniul de educație *Arte*, specialitatea *Canto*, în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar.

Cursul *Solfegii. Armonia* se studiază în mod obligatoriu în cadrul întregului sistem de instruire muzicală, modelul curricular al disciplinei urmărind progresul achizițiilor pe durata celor patru ani de studiu.

Obiectul de studiu al disciplinei *Solfegii. Armonia* face parte din componenta fundamentală în formarea profesională fiind bazat pe concepte specifice compartimentului muzical-teoretic. Acest concept asigură continuitatea firească în dezvoltarea competențelor profesionale și se oferă în regim obligatoriu pe tot parcursul ciclului de învățământ artistic. Pentru a realiza cu succes această ofertă educațională, este necesar să se creeze un mediu de instruire adecvat, calitativ și productiv, centrat pe elev.

Funcțiile Curriculumului de bază sunt:

- act normativ al procesului de predare - învățare, evaluare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional;
- competență de bază pentru elaborarea manualelor, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare.

Beneficiarii Curriculumului. Curriculumul este destinat:

- profesorilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar, domeniul de educație *Artă*;
- autorilor de manuale și ghiduri metodologice;
- elevilor care își fac studiile la specialitatea în cauză;
- membrilor comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării.

Curriculumul disciplinar *Solfegii. Armonia I* este adresat cadrelor didactice, pentru care respectivul document va servi drept orientare în proiectarea didactică și reper în desfășurarea unui demers didactic creativ. Curriculumul actual permite o abordare flexibilă și implică o libertate a profesorului în selectarea demersului didactic, a conținuturilor și proiectării individuale a activităților educaționale.

Scopul studierii acestei discipline constă în formarea și pregătirea specialistului în domeniul dat. În cadrul cursului se studiază elementele fundamentale ale muzicii în vederea dezvoltării aptitudinilor și capacităților muzicale, care în ansamblu contribuie la formarea viitorului interpret vocalist.

Curriculumul reprezintă o structură didactică unitară din punct de vedere tematic, atât pentru instruirea teoretică, cât și pentru cea practică și dezvoltă la elevi un nivel înalt al cunoștințelor în domeniul disciplinelor muzical-teoretice.

În procesul instruirii profesorii vor acorda atenție cu preponderență dezvoltării auzului melodic, armonic, polifonic, a simțului ritmic și modal al elevului. Abilitățile practice se consolidează prin armonizarea melodiilor, solfegierea exercițiilor, analiza auditivă, notarea

dicteului muzical, asigurând formarea competențelor profesionale și a deprinderilor practice necesare unui interpret vocalist. Unitatea de curs *Solfegii. Armonia I* reprezintă un proces de studiu complex, bazat pe module tematice și ore practice în cadrul cărora elevii vor aplica cunoștințele și abilitățile achiziționate.

II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională

Misiunea strategică a disciplinei este de a contribui la definirea personalității artistice a viitorului muzician și om de cultură, la specializarea elevilor în domeniul artei vocale prin însușirea de cunoștințe teoretice solide și dezvoltarea de abilități practice. Formarea și consolidarea competențelor profesionale vor permite absolvenților integrarea pe piața muncii sau continuarea studiilor prin programele de licență, masterat și doctorat.

Competența profesională a viitorului artist vocalist reprezintă un sistem integrat de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini dobândite prin învățare și mobilizate prin contexte și mijloace specifice de realizare, adaptate nivelului cognitiv al elevului.

Un rol considerabil în formarea traseului profesional al vocalistului îi revine disciplinei *Solfegii. Armonie* care are la bază abordarea materialului expus sub aspectele achiziționării cunoștințelor teoretice și a abilităților practice cum ar fi intonarea, interpretarea fragmentelor de muzică vocală, audierea, analizarea, notarea celor studiate etc.

Studiul unității de curs *Solfegii. Armonia I* oferă elevilor oportunitatea operării practice la nivel de însușire a limbajului muzical universal, cu ajutorul căruia se pot lectura, intona, analiza relațiile între sunetele muzicale, începând cu notația și evoluând spre exerciții complexe de armonie, obținând echivalența între activitatea de cunoaștere și cea artistică.

Realizarea eficientă a obiectivelor specialității le permite absolvenților obținerea calificării de artist vocalist, o integrare socio-profesională și dezvoltarea unei cariere de succes, care îl caracterizează ca o persoană inteligentă, armonios dezvoltată.

III. Competențele profesionale specifice modulului

- CS1. Clasificarea noțiunilor de limbaj muzical;
- CS2. Operarea cu elementele de limbaj muzical în activitatea instructiv-didactică;
- CS3. Activizarea auzului muzical prin însușirea practică a procedurilor armonice;
- CS4. Identificarea și dezvoltarea capacităților analitice și auditive din perspectiva interdisciplinară;
- CS5. Valorificarea creativă a limbajului armonic asimilat în aplicații specifice de interpretare vocală.

IV. Administrarea modulului

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				
		Prelegeri	Practică/ Seminar			Lucrul individual
VII	90	15	45	30	ex	3

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut
1. Formarea și utilizarea practică a acordului de sensibilă – VII7 răsturnărilor, rezolvărilor	
UC1. Clasificarea noțiunilor de limbaj muzical: <ul style="list-style-type: none"> • acordul de septimă pe treapta a VII-a; • denumirea, notarea; • structura acordului în modul major natural și în modul major și minor armonic; • bifuncționalitatea VII7. 	1.1 Capacității de formare și utilizare practică a acordului de sensibilă VII7 în stare directă; 1.2 Acordurile care preced VII7; 1.3 Exerciții de armonizare a melodiei cu utilizarea acordului VII7; 1.4 Solfegii la o voce, interpretarea intervalelor și succesiunilor acordice; 1.5 Dictee muzicale de diferit grad de dificultare.
2. Principii de studiere ale septacordurilor secundare – II7, VII7, răsturnărilor, rezolvărilor	
UC2. Operarea cu elementele de limbaj muzical în activitatea instructiv-didactică. <ul style="list-style-type: none"> - răsturnările acordului de sensibilă (VII5/6, VII4/3, VII2); importanța lor funcțională. - acordurile care preced VII7 și răsturnările lui. 	2.1 Principii de rezolvare a septacordurilor II7 și VII7 și a răsturnărilor lui în tonică; 2.2 Abilități de formare și utilizare practică a septacordurilor II7, VII7 și D7 cu răsturnări prin armonizarea melodiilor; 2.3 Succesiuni armonice interpretate la pian; 2.4 Intonarea treptelor, intervalelor și acordurilor; 2.5 Tipurile de dicteuri muzicale de diferite niveluri de dificultate; 2.6 Principii de egalare enarmonică a septacordului treptei a VII-a și a răsturnărilor lui.
3. Elemente specifice ale limbajului muzical în cadrul activităților practice de armonizare și solfegiere – valorificarea acordului de nonă – D9	
UC3. Identificarea și dezvoltarea capacităților analitice și auditive din perspectiva interdisciplinară. <ul style="list-style-type: none"> - Normele de utilizare a D9 ; - Noțiuni generale despre trecerea unui septacord în altul: - Regula crucii (II7 și răsturnările lui în D7 și răsturnările lui); - Regula cercului (VII7 și răsturnările lui în D7 și răsturnările lui); - Septacordurile treptei II și a treptei a VII-a în turațiile de pasaj. 	3.1 Date teoretice cu privire la formarea succesiunilor de trecere a unui septacord în altul; 3.2 Exerciții practice de analiză, armonizare și solfegiere cu includerea turațiilor de pasaj; 3.3 Practici de intonare și apreciere la auz a modurilor, intervalelor și acordurilor; 3.4 Solfegii la o voce care includ dificultăți metro-ritmice.
4. Recunoașterea acordurilor grupului de dominantă utilizate mai rar: VII6; III; D și D7 cu sextă	
UC4. Identificarea și dezvoltarea capacităților analitice și auditive din perspectiva interdisciplinară: <ul style="list-style-type: none"> - Acordurile grupului de dominantă utilizate mai rar (VII6, III, D7 cu sextă); - Acordurile modului minor natural; - Tetracordul frigid. 	4.1 Sistemul funcțional al trisonurilor principale și secundare; 4.2 Acordurile din grupul de dominantă rar utilizate; 4.3 Tetracordul frigid, armonizarea lui; 4.4 Turația frigidă la soprano și la bas; 4.5 Procedeele de dezvoltare a memoriei muzicale și a auzului interior (memorarea fragmentelor vocale și a succesiunilor de acorduri); 4.6 Solfegiu armonic în practici auditive.
5. Dezvoltarea capacităților creative în baza materialului studiat	
UC 5. Valorificarea creativă a limbajului armonic asimilat în aplicații specifice de interpretare vocală: <ul style="list-style-type: none"> - cultivarea capacităților creative ale elevilor-vocaliști; 	5.1 Improvizația la tematica propusă: <ul style="list-style-type: none"> - melodică, - ritmică, - armonică;

- identificarea și dezvoltarea aptitudinilor componistice și de improvizație.	5.2 Schițe melodico-acordice în baza unui suport armonic dat; 5.3 Modalități de variere și transformare a unei teme muzicale; 5.4 Noțiuni generale despre forma muzicală și elementele ei (motiv, frază, propoziție, perioadă, forma bipartită simplă, de strofă); 5.5 Compoziții muzicale simple.
---	---

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul individual
			Prelegeri	Practică/seminar	
1	Formarea și utilizarea practică a acordului de sensibilă	10	4	4	2
2	Principii de studiere ale septacordurilor secundare	20	4	10	6
3	Elemente specifice ale limbajului muzical în cadrul activităților practice de solfegiere	30	6	16	8
4	Recunoașterea acordurilor grupului de dominantă utilizate mai rar	20	4	8	8
5	Dezvoltarea capacităților creative în baza materialului studiat	10	2	2	6
	Total	90	20	40	30

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produce de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Formarea și utilizarea practică a acordului de sensibilă			
1.1 Acordul de septimă pe trepta a VII-a: structura acordului în modul major natural și în modul major și minor armonic; 1.2 Înregistrarea pe suport electronic a unor fragmente muzicale.	1.1 <i>Fișă-schemă</i> : Exerciții de armonizare a melodiei cu utilizarea acordului VII7; 1.2 Solfegii la o voce, interpretarea intervalelor și succesiunilor acordice.	Prezentarea fișei	Săptămâna 3
2. Principii de studiere ale septacordurilor secundare			
2.1 Răsturnările acordului de sensibilă (VII5/6, VII4/3, VII2); 2.2 Importanța lor funcțională.	2.1 <i>Fișă-schemă</i> de sinteză ilustrativă a . septacordului de sensibilă; 2.2. Intonarea secvențelor melodice	Prezentarea fișei; executarea exercițiilor	Săptămâna 5
3. Elemente specifice ale limbajului muzical în cadrul activităților practice de solfegiere			
3.1 Succesiuni de acorduri care conțin VII7 și răsturnările lui; 3.2 Interpretarea vocală a fragmentelor muzicale care conțin acordul VII7; 3.3 Coordonarea vocilor în cântul de ansamblu la 4 voci.	3.1 <i>Reprezentarea grafică a schiței</i> : Tabelul cu acordul VII7 și răsturnările lui; 3.2 Solfegii la 3-4 a succesiunilor armonice.	Reprezentarea grafică a schiței; aprecierea succesiunilor la auz	Săptămâna 8

4. Recunoașterea acordurilor grupului de dominantă utilizate mai rar			
4.1 Acordurile modului minor natural; 4.2 Notarea unui dicteu melodic pe 1 voce; 4.3 Exerciții pentru dezvoltarea auzului armonic.	4.1 Aprecierea auditivă a tetracordului frigid; 4.2 Executarea exercițiilor specifice în scopul activizării auzului melodic, armonic, polifonic interior.	Recunoașterea modurilor diatonice din folclorul diferitor popoare.	Săptămâna 10
5. Dezvoltarea capacităților creative în baza materialului studiat			
5.1 Aplicarea tehnicilor componistice. 5.2 Forme muzicale simple utilizate în procesul de improvizare.	5.1 Crearea unui fragment muzical vocal pe un text ales; 5.2. Notarea suportului armonic/acordic.	Prezentarea publică a creațiilor muzicale proprii.	Săptămâna 12

VIII. Lucrările practice recomandate

Nr. crt.	Unități de învățare	Lucrări practice
1.	Formarea și utilizarea practică a acordului de sensibilă	Exerciții de armonizare a melodiei cu utilizarea acordului VII7.
2.	Principii de studiere ale septacordurilor secundare	Abilități de formare și utilizare practică a septacordului de sensibilă cu răsturnări prin armonizarea melodiilor
3.	Elemente specifice ale limbajului muzical în cadrul activităților practice de solfegiere	Exerciții practice de analiză, armonizare și solfegiere cu includerea turațiilor de pasaj
4.	Recunoașterea acordurilor grupului de dominantă utilizate mai rar	Procedeele de dezvoltare a memoriei muzicale și a auzului interior (memorarea fragmentelor muzicale și a succesiunilor de acorduri)
5.	Dezvoltarea capacităților creative în baza materialului studiat	Schițe melodico-acordice în baza unui suport armonic dat.

IX. Sugestii metodologice

Curriculumul modular la *Solfegii. Armonia I* constituie un suport metodologic al cursului și are drept scop formarea și dezvoltarea competențelor profesionale ale elevilor din învățământul profesional tehnic postsecundar la specialitatea *Canto*.

Pentru eficientizarea asimilării cunoștințelor la unitatea de curs *Solfegii. Armonia I* se propune utilizarea metodelor de *predare-învățare* activ participative:

- centrarea pe elev;
- dezvoltarea gândirii, formarea aptitudinilor și a deprinderilor;
- încurajarea, inițiativa elevilor și implicarea lor în procesul de instruire;
- realizarea eficientă a parteneriatului profesor-elev.

Se recomandă metode didactice bazate pe îndeplinirea unor sarcini de lucru, utilizându-se aplicații practice și punându-se accent pe îndeplinirea sarcinilor de lucru. Realizarea proiectelor în cadrul activităților practice va urmări dezvoltarea abilităților de lucru în echipă. În acest scop vor fi selectate următoarele metode didactice: *descoperirea, discuția în grup, dezbaterile/masa rotundă, studiul de caz, observația individuală etc.* În activitățile individuale accentul se va pune pe studierea, analiza și sistematizarea materialului teoretic și practic în scopul îndeplinirii sarcinilor de lucru. Acestea vor fi prezentate în formă de argumentare scrisă, referat, proiect elaborat, studiu de caz etc.

Adaptarea la noile cerințe cere modificarea metodelor și principiilor de lucru. În procesul de formare a abilităților elevilor se vor aplica:

- metode de transmitere și însușire a cunoștințelor (de comunicare, expositive, conversative etc.);
- metode de explorare și descoperire (directe, indirecte etc.);
- metode specifice învățământului muzical-artistic (dezvoltarea imaginației și a creativității).

În scopul facilitării procesului de asimilare de către elevi a cunoștințelor, se recomandă consemnarea condițiilor de desfășurare a acțiunilor didactice.

Organizarea activităților. Pentru buna organizare a procesului didactic ambii participanți necesită de a-și coordona activitățile. Structurarea eficientă a lecției asigură nivelul înalt de formare a competențelor.

Selectarea adecvată a metodelor de instruire. Pe lângă metodele de instruire și transmitere a cunoștințelor se recomandă și cea de *problematizare*. Aplicarea acestei metode presupune parcurgerea etapelor: formularea problemei, studierea problemei, determinarea soluției și obținerea rezultatului final.

Conform acestei metode elevul este pus în fața unor dificultăți create în mod deliberat și prin depășirea lor învață ceva nou. La crearea situațiilor de tip problemă se va ține cont de faptul că ea prezintă o dificultate, iar pentru a găsi soluția acesta va depune un efort intelectual.

Tipul lecției la unitatea de curs *Solfegii. Armonie I* poate fi variat, însă structura tradițională se va axa pe următoarele *forme de activități* specifice:

- formularea scopurilor didactice;
- obiective și sarcini practice;
- analiza fragmenelor muzicale în contextul subiectului propus.

Elementele constitutive ale procesului de predare- învățare pot fi delimitate în contextul fiecărei lecții, în conformitate cu un anumit conținut, bazându-se pe diverse acțiuni:

- explicarea comparată;
- comentariile orale;
- comunicarea impresiilor în scris sau oral;
- aprecierea valorică;
- argumentarea;
- comentarea afirmației.

Un rol important în însușirea și consolidarea materialului studiat și formarea abilităților de specialitate îi revine procesului de autoinstruire în cadrul studiului individual.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Principala atribuție a evaluării în cadrul unității de curs *Solfegii. Armonia I* constă în măsurarea și autoreglarea eficientă a procesului de învățământ. Cu acest scop este necesar de a evidenția :

- competențele achiziționate;

- progresul realizat;
- produsele activității elevilor.

Pentru a selecta cât mai multe date relevante, este oportun de a aplica metode și instrumente complementare de evaluare. Evaluarea asigură evidențierea cantității cunoștințelor dobândite, valoarea, nivelul, performanțele și eficiența acestora.

În cadrul disciplinei respective rămân în vigoare *metodele și tehnicile de evaluare* tradiționale precum:

- chestionarea;
- testele orale;
- interogarea frontală;
- testele scrise;
- proiectul;
- autoevaluarea;
- metodele complementare etc.

Ele au drept scop final dezvoltarea la elevi a capacităților de sinteză și sistematizare a cunoștințelor, urmărind intenția de formare a abilităților și competențelor de comunicare prin utilizarea limbajului specific profesiei.

În valorificarea metodelor de evaluare este necesar să se țină cont de obiectivele sarcinilor și criteriile de evaluare. Pe lângă acestea, evaluarea îndeplinește și alte funcții:

- ✓ de apreciere a performanțelor atinse de elevi;
- ✓ de diagnosticare a deficiențelor de învățare a elevilor;
- ✓ de prognoză a performanțelor viitoare ale elevilor;
- ✓ de feedback continuu, care asigură îmbunătățirea permanentă a predării-învățării;
- ✓ de selecție a elevilor pentru participare la concursuri naționale și internaționale;
- ✓ de formare la elevi a imaginii de sine și a capacității de autoevaluare.

Etapele de evaluare:

- ✓ Determinarea scopului evaluării;
- ✓ Determinarea criteriilor de evaluare;
- ✓ Elaborarea sau selectarea instrumentelor de evaluare (cu ce va fi colectată informația de constatare);
- ✓ Confruntarea informației acumulate cu criteriile prestabilite;
- ✓ Culegerea informației cu ajutorul instrumentelor de evaluare;
- ✓ Formularea recomandărilor pentru deciziile posibile.

Evaluarea conform curriculumului centrat pe competențe, propune transferarea accentului de pe evaluarea rezultatelor finale ale învățării asupra procesului de învățare. Spre deosebire de modelul clasic care impune evaluarea performanțelor finale ale elevilor, modernizarea ne orientează spre evaluarea bazată pe legătura dintre experiențele concrete din viață și ceea ce se învață la lecție. Pentru a încuraja *autoaprecierea și autosugestia* se recomandă utilizarea metodelor *alternative* de evaluare.

Una din formele alternative de evaluare este portofoliul elevului, astfel încât acesta să ofere informații concludente privind pregătirea, evoluția, atitudinea elevului. Conținutul unui portofoliu este reprezentat de următoarele rezultate: lucrări practice, studiul individual, investigații, referate, proiecte, activitate extracurriculară, chestionare de atitudini etc.

Extensia conceptului de evaluare va urmări și alte tipuri de evaluare precum:

- ✓ autoevaluarea;
- ✓ evaluarea reciprocă;
- ✓ evaluarea dirijată de profesor.

În cadrul unității de curs *Solfegii. Armonia I* prin metodele tradiționale (obiectiv-directe) va fi evaluat:

- ✓ Volumul de cunoștințe teoretice și abilități practice acumulate de elevi;
- ✓ Capacitatea de a interpreta la pian exerciții armonice;
- ✓ Cunoașterea bazelor teoretice ale artei muzicale;
- ✓ Capacitatea de analiză armonică a creațiilor muzicale;
- ✓ Performanțele obținute în activitatea de predare/ învățare/evaluare;
- ✓ Nivelul evoluției în dinamica al aptitudinilor muzicale.

Prin metode complementare (intuitiv-indirecte) se vor aprecia:

- ✓ Atitudinea elevilor față de arta muzicală, profesia aleasă;
- ✓ Pasiunea pentru muzică;
- ✓ Activitatea extracurriculară;
- ✓ Nivelul general de cunoaștere a evenimentelor actuale: sociale, politice, economice, tehnologice, culturale etc.

Analiza armonică constituie un domeniu important în cadrul studierii disciplinelor musical-toretice. Profesorul selectează literatura didactică și metodele cele mai eficiente de realizare a analizei armonice:

- ✓ aprecierea tonalității principale, a planului tonal și a devierilor tonal- modale;
- ✓ examinarea cadențelor și clasificarea lor;
- ✓ stabilirea corelațiilor dintre linia melodică și procedeele armonice;
- ✓ aprecierea acordurilor (poziția armonică și cea melodică, dublarea sunetelor, răsturnarea etc.), a succesiunilor armonice , a raporturilor funcționale dintre acorduri, conducerea vocilor etc.;
- ✓ rolul funcționalității armonice în realizarea conceptului artistic al creației;
- ✓ aprecierea și explicarea sunetelor neacordice din melodie sau din acompaniament;
- ✓ analiza complexă a creației muzicale – structura, particularitățile metro-ritmice, de factură etc.

Probele scrise (temă pentru realizare), se plasează printre formele tradiționale de evaluare. Reieșind din principiile metodice de armonizare a melodiei putem generaliza unele momente ale acestor procese:

- exercițiul propus se interpretează (solfegiază) și se analizează ca structură;
- se elaborează un plan de care ne conducem în lucru;

- aprecierea și notarea cadenței;
- evidențierea unor turații armonice specifice;
- aprecierea salturilor și mișcărilor line;
- armonizarea integră a exercițiului.

La realizarea unei teme în scris sau la pian este necesar să fie bine încheată și analizată mișcarea naturală a liniei melodice la diferite voci. Realizând un exercițiu pe patru voci trebuie de ținut cont de faptul că vocilor exterioare (soprano și basul) le revine rolul conducător. Este necesar să se acorde o atenție deosebită aspectului metro-ritmic al exercițiului.

O altă formă de activitate practică în procesul studierii cursului Solfegii. *Armonie* este interpretarea la pian a diverselor exerciții, formule armonice, succesiuni de acorduri etc. Pentru specialitatea *Canto* pot fi propuse următoarele sarcini: construirea unui acord de la sunet sau în tonalitate (cu rezolvarea celor instabile); aprecierea și rezolvarea acordurilor; interpretarea unor formule armonice din materialul teoretic studiat (cadențelor, turațiilor de pasaj sau auxiliare, turațiilor întrerupte, tetracordului frigid etc.); interpretarea unor succesiuni armonice mai desfășurate; interpretarea unei propoziții sau perioadei monotone cu utilizarea procedurilor armonice diatonice; interpretarea succesiunilor armonice după cifraj; armonizarea basului cifrat; armonizarea liniei melodice cifrate;

Produsele recomandate pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor sunt prezentate în tabelul de mai jos. În utilizarea metodelor de evaluare este necesar să se țină cont de scopul sarcinii și criteriile de evaluare a produselor solicitate de la elevi:

Nr. crt.	Produse pentru măsurarea competenței	Criterii de evaluare a produselor
1.	Exerciții sonore	Interpretarea la pian a succesiunilor armonice
		Analiza fragmentelor muzicale
		Solfegiere la prima vedere
		Solfegiere la 1-2 voci cu diferit grad de dificultate
		Fredonarea temelor muzicale din repertoriul academic
		Fredonarea temelor muzicale folclorice
		Intonarea modurilor major/minor, populare
		Intonarea treptelor, intervalelor și acordurilor
2.	Chestionarea orală	Aprecierea auditivă a elementelor de limbaj muzical
		Modul de interpretare a rezultatelor
		Corectitudinea răspunsului în raport cu conținuturile predate și obiectivele stabilite
3.	Teste scrise – dicteul muzical	Realizarea dicteurilor la 1 voce
		Realizarea dicteurilor cu dificultăți metro-ritmice
		Armonizarea melodiilor propuse
		Prezentarea și interpretarea rezultatelor
4.	Diagrama evoluției indicatorilor pe calculator	Selectarea corectă a informațiilor necesare
		Formarea adecvată a elementelor diagramei
5.	Fișe de lucru	Corectitudinea și completitudinea formulării răspunsurilor; utilizarea limbajului; rezolvarea corectă a sarcinilor fișei; complexitatea formulării concluziilor
		Elaborarea și structura proiectului, acuratețea, rigoarea și coerența demersului științific, logica și argumentarea ideilor, corectitudinea concluziilor
Nr. crt.	Produse pentru măsurarea competenței	Criterii de evaluare a produselor
1.	Exerciții sonore	Solfegiere la prima vedere

		Solfegiere la 1-2 voci cu diferit grad de dificultate
		Fredonarea temelor muzicale din repertoriul academic
		Fredonarea temelor muzicale folclorice
		Intonarea modurilor major/minor, populare
		Intonarea treptelor, intervalelor și acordurilor
2.	Chestionarea orală	Aprecierea auditivă a elementelor de limbaj muzical
		Modul de interpretare a rezultatelor
		Corectitudinea răspunsului în raport cu conținuturile predate și obiectivele stabilite
3.	Teste scrise – dicteul muzical	Realizarea dicteurilor la 1-2 voci
		Realizarea dicteurilor cu dificultăți metro-ritmice
		Indicarea corectă a formulelor ritmice excepționale
		Prezentarea și interpretarea rezultatelor
4.	Diagrama evoluției indicatorilor pe calculator	Selectarea corectă a informațiilor necesare
		Formarea adecvată a elementelor diagramei
5.	Fișe de lucru	Corectitudinea și completitudinea formulării răspunsurilor; utilizarea limbajului; rezolvarea corectă a sarcinilor fișei; complexitatea formulării concluziilor
		Elaborarea și structura proiectului, acuratețea, rigoarea și coerența demersului științific, logica și argumentarea ideilor, corectitudinea concluziilor

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Denumire modul	Mijloace recomandate
Pentru orele teoretico-practice	Cabinetul acustic, auditoriul cu mobilier, instrumentul muzical (pian), tabla cu rechizitele necesare, documentele școlare (manuale, notele muzicale, caietele), rechizite școlare; registrul profesorului, mijloacele tehnice etc.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa
1.	Buciu D. <i>Armonie tonală</i> , vol. 1-2. București, 1989, 1993.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
2.	Buciu D. <i>Elemente de scriitură modală</i> . București, 1981.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
3.	Bughici D. <i>Dicționar de forme și genuri muzicale</i> . București, 1978.	Biblioteca AMTAP
4.	Cocearova G., Melnic V. <i>Teoria armoniei</i> . Vol. I. Chișinău: Museum, 2001.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
5.	<i>Dicționar de mari muzicieni</i> . București, 2006.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
6.	Eftimescu F., Chiriac M., Pașcanu A. <i>Principii de armonie</i> . Vol. 1. București, 1958.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
7.	Gagim G., Șleahtițchi A. <i>Dicționar de pedagogie muzicală</i> . Chișinău, 1994.	Biblioteca Națională a Republicii Moldova
8.	Negrea M. <i>Tratat de armonie</i> . București, 1958.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
9.	Morararu M. <i>Dicționar de forme și genuri muzicale</i> . Chișinău, 1998.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
10.	Pașcanu A. <i>Armonia</i> . București, 1994.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
11.	Pașcanu A. <i>Armonia (manual pentru clasele a X-a, XI-a, a XII-a)</i> . București, 1993.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”

12.	Rimski-Korsakov N. <i>Manual practic de armonie</i> (trad. de Iușceanu V.). București, 1955.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
13	Țurcanu L. <i>Armonia</i> . Chișinău, 1983.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
14.	Țurcanu L. <i>Solfegiu</i> . Chișinău, 1987.	Biblioteca AMTAP
15.	Агажанов А. <i>Курс сольфеджио</i> . Москва, 1965.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
16.	Драгомиров П. <i>Учебник Сольфеджио</i> . Москва, 1965.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
17.	Кириллова В., Попов В. <i>Сольфеджио</i> . Москва, 1978.	Biblioteca AMTAP
18.	Ладухин Н. <i>Одноголосное сольфеджио</i> . Москва, 1975.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
19.	Леонова Л. <i>Полифоническое сольфеджио</i> . Москва, 1990.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”
20.	Способин И. <i>Двухголосное сольфеджио</i> . Москва, 1977.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”